

POLITIET

Sør-Øst politidistrikt

SØR-ØST POLITIDISTRIKT

Kriminalitet og utviklingstrekk 2022

Innhold

1. Innledning	3
2. Kriminalitetsutvikling	4
2.1. Generell utvikling.....	4
2.2. Utvikling for utvalgte undergrupper.....	6
2.3. Vold i nære relasjoner	7
3. Digital kriminalitet.....	8
3.1. Datakriminalitet og digital svindel	8
3.2. Overgrep i det digitale rom	9
4. Ungdomskriminalitet	10
5. Straffesaksbehandling	12

1. Innledning

Denne rapporten inneholder statistikk over anmeldte lovbrudd, kriminalitetsutvikling og straffesaksbehandling for 2022 sammenlignet med 2021, og de siste fem årene (2018-2022) i Sør-Øst politidistrikt.

I 2022 er det norske samfunnet stort sett tilbake til normalen etter til dels store og inngripende smittevernstiltak i særlig 2020 og 2021. For 2023 er håndteringen av den sikkerhetspolitiske situasjonen som følger av Russlands krigføring i Ukraina en viktig prioritet for politiet nasjonalt, men dette er ikke et tema vi vil behandle spesielt i årets lokale rapport.

Den inneholder imidlertid egne kapitler om barne- og ungdomskriminalitet, svindel og annen kriminalitet i det digitale rom og om vold i nære relasjoner. Dette er områder som har høy prioritet i årets tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet. Trygghet i det digitale rom er også et av de strategiske målene i Politiets virksomhetsstrategi for 2023-2025. Forebygging av barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet er en hovedprioritet for regjeringen som i 2021 fremmet en stortingsmelding om dette temaet.

Tallgrunnet i denne rapporten bygger på data fra politiets straffesaksregister (STRASAK), men vi opererer med to forskjellige uttrekk. Statistikk over anmeldelser og kriminalitetsutvikling (kapittel 2-3) omfatter straffbare forhold som har *gjerningssted* i Sør-Øst politidistrikt og som har *registreringsdato* i perioden 01.01.2018-31.12.2022. Det dekker kun kriminalitet som er anmeldt og altså kjent for politiet. Antall anmeldelser påvirkes av faktorer som publikums anmeldelsesvillighet, oppdagelsesrisiko, politiets kontrollvirksomhet, prioriteringer og registreringsrutiner. Disse faktorene varierer med type lovbrudd.

Statistikk for *straffesaksbehandling* (kapittel 4) bygger på data om saker som er ferdig behandlet. Det vil si at saken har *oppklaringsdato* i perioden 01.01.2018-31.12.2022. Registreringsdato kan være utenfor denne perioden. Videre bygger dette uttrekket på saker der Sør-Øst politidistrikt har ansvar for etterforskningen, og altså er *eierdistriktet*. Geografisk gjerningssted kan være utenfor distriktet.

For begge uttrekkene er data hentet ut pr. 12. januar 2022. Tallene er bevegelige og kan variere med uttrekk på ulike tidspunkt.

2. Kriminalitetsutvikling

2.1. Generell utvikling

I 2022 ble det registrert totalt 37996 anmeldelser med gjerningssted i Sør-Øst politidistrikt. Antall anmeldelser totalt er noe høyere enn i 2021, men det har ellers vært en jevn nedgang de siste fem årene. Den lille økningen fra 2021 til 2022 kan skyldes lettelse i smittevernsrestriksjonene og gjelder særlig kriminalitetstypene økonomi, vinning, vold og trafikk. Trafikk og vinning er de kriminalitetstypene med klart høyest volum målt i antall saker. Under pandemien så vi en tydelig nedgang i antall trafikksaker, trolig på grunn av reiserestriksjoner og utstrakt bruk av hjemmekontor.

Antall saker totalt sett økt noe fra 2021 til 2022, men vi ser samtidig en markant nedgang for noen kriminalitetstyper. Fra 2018 til 2022 har nedgangen vært størst for narkotikarelaterte anmeldelser, og antallet narkotikarelaterte saker har vært jevnt synkende siden 2018. Dette er i tråd med rettsutviklingen på feltet og Riksadvokatens retningslinjer for etterforskning og tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker. For miljø saker har det vært en gradvis økning fra 2018 til 2020, men en nedgang de to siste årene.

Tabell 1 Anmeldte lovbrudd etter kriminalitetstype, 2018-2022

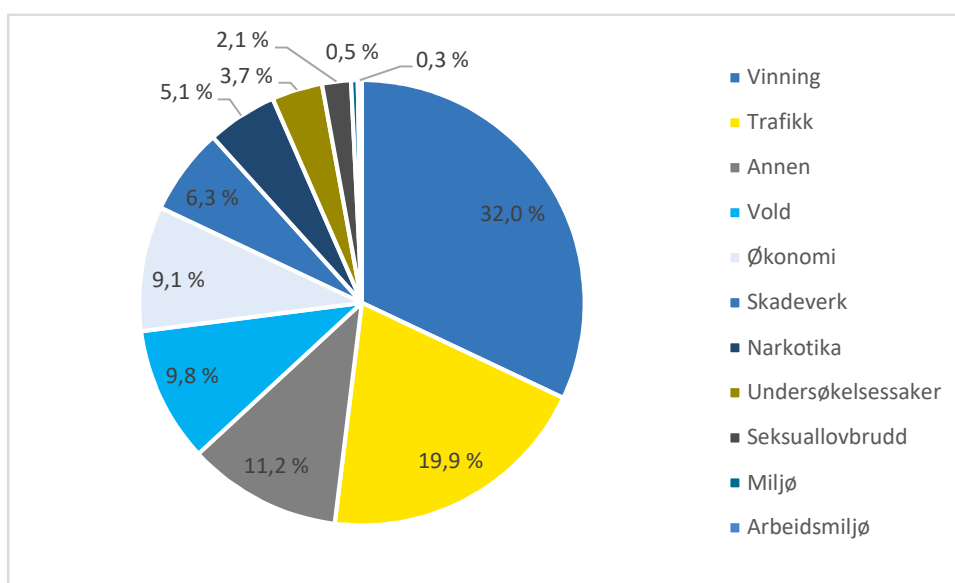
Antall saker	År					Diff % 2018- 2022	Diff % 2021- 2022
	2018	2019	2020	2021	2022		
Kriminalitetstype	2018	2019	2020	2021	2022		
Økonomi	3355	3303	3196	2865	3444	3 %	20 %
Vinning	11065	11156	11298	10556	12172	10 %	15 %
Vold	4177	3966	3488	3393	3733	-11 %	10 %
Seksuallovbrudd	949	772	743	826	793	-16 %	-4 %
Narkotika	4670	4015	3798	2556	1935	-59 %	-24 %
Skadeverk	2055	2042	2227	1994	2400	17 %	20 %
Miljø	133	168	270	246	181	36 %	-26 %
Arbeidsmiljø	129	128	123	116	118	-9 %	2 %
Trafikk	7354	7311	7680	6858	7567	3 %	10 %
Undersøkelsessaker	1661	1433	1312	1360	1404	-15 %	3 %
Annen	4840	4495	4510	4371	4249	-12 %	-3 %
Totalsum	40388	38789	38645	35141	37996	-5,9 %	8,1 %

Vinningskriminalitet og trafikkrelatert kriminalitet utgjør som nevnt den største andelen av alle anmeldelsene. Det fremgår av figur 1. Når det gjelder narkotika og trafikklovbrudd gjenspeiler antallet anmeldelser i stor grad politiets aktiviteter og prioriteringer, og sier mindre om omfanget av lovbrudd som faktisk finner sted i distriktet. Det er viktig å være oppmerksom på når en skal tolke tallene.

Det er også andre grunner til at antallet anmeldelser ikke nødvendigvis gir et riktig bilde av forekomsten av lovbrudd. Publikums tilbøyelighet til å anmelde er gjerne høy ved tyveri av verdifulle gjenstander eller annen vinningskriminalitet når den fornærmede ønsker forsikringsutbetaling. Så er tilbøyeligheten lavere for lovbrudd hvor ofre føler stor

skam eller ikke ønsker å gjenoppleve hendelsene, for eksempel når det gjelder vold i nære relasjoner eller overgrep. Slike mørketall utgjør et stort og viktig problem også i tolkningen av nedgangen i anmeldelser. Det kan være et uttrykk for reell nedgang i lovbrudd. Det kan også hende at folk har høyere terskel for å anmelde nå enn tidligere. Det kan for eksempel skyldes at levestandarden øker slik at folk ikke bryr seg like mye om tyverier eller at en ikke har tiltro til at politiet etterforsker saken. I tillegg kan samfunnsmessige endringer som at heleriledet som kan knyttes til vinningstyverier har falt bort de siste årene.

Figur 1 Anmeldelser 2022 etter kriminalitetstype

Undersøkelser basert på selvrapporing kan kaste noe mer lys over problematikken rundt mørketall. De fanger opp personer som blir utsatt for lovbrudd, men som ikke anmelder disse til politiet. I følge SSBs levekårsundersøkelse fra 2018 har andelen av befolkningen som blir utsatt for vold, trusler eller skadeverk sunket fra 16,9 prosent i 1997 til 9,0 prosent i 2018. Denne trenden underbygger en tolkning om at nedgangen i anmeldelser er reell, i hvert fall når det gjelder denne typen kriminalitet.

2.2. Utvikling for utvalgte undergrupper

Kriminalitetstypene i tabell 1 er relativt grove kategorier. Politidirektoratet har laget en finere inndeling der disse er brutt ned i undergrupper med mer sammenlignbare saker. Tabell 2 viser utviklingen for noen av disse undergruppene samt for noen få utvalgte statistikkgrupper innenfor disse undergruppene.

Tabell 2 Anmeldte lovbrudd etter utvalgte undergrupper, 2018-2022

Antall saker	År					Diff % 2018-2022	Diff % 2021-2022
	2018	2019	2020	2021	2022		
Undergruppe	2018	2019	2020	2021	2022	2018-2022	2021-2022
Alvorlig økonomisk kriminalitet	726	752	763	594	535	-26,3 %	-9,9 %
Annen økonomisk kriminalitet	2627	2551	2430	2271	2909	10,7 %	28,1 %
Grovt tyveri	597	572	547	392	477	-20,1 %	21,7 %
Grovt tyveri bolig/hytte (0921/0922)	441	429	437	293	332	-24,7 %	13,3 %
Grovt tyveri næring (0917/0918)	156	143	110	99	145	-7,1 %	46,5 %
Annen vinningskriminalitet	1778	1794	2347	2293	2643	48,7 %	15,3 %
Tyveri av sykkel (0909)	1778	1794	2347	2293	2643	48,7 %	15,3 %
Ran	48	59	106	64	88	83,3 %	37,5 %
Mishandling i nære relasjoner	318	295	341	384	363	14,2 %	-5,5 %
Annen vold	3841	3653	3126	2985	3355	-12,7 %	12,4 %
Voldtekt	259	195	191	246	209	-19,3 %	-15,0 %
Seksuell omgang og voldtekt av barn u/16 år	307	309	279	307	321	4,6 %	4,6 %
Andre seksuallovbrudd	383	268	273	273	263	-31,3 %	-3,7 %
Doping- / narkotikaovertrerdelse	4531	3906	3644	2432	1849	-59,2 %	-24,0 %
Grov doping- / narkotikaovertrerdelse	139	109	154	124	86	-38,1 %	-30,6 %
Skadeverk	2055	2042	2227	1994	2400	16,8 %	20,4 %
Arbeidsmiljø / miljø	262	296	393	362	299	14,1 %	-17,4 %
Trafikk	7354	7311	7680	6858	7567	2,9 %	10,3 %
Forfalskning / uriktige opplysninger / unndragelser	595	531	497	426	405	-31,9 %	-4,9 %
Hatkriminalitet	28	30	24	41	36	28,6 %	-12,2 %
Orden	2802	2847	2756	2591	2729	-2,6 %	5,3 %

Den største prosentvise økningen fra 2021 til 2022 ser vi for ran. Det er imidlertid få saker i denne gruppen som gjør at en liten økning i antall gir stor prosentvis økning. Antall anmeldelser for ran økte også fra 2019-2020, men gikk ned fra 2020-2021.

Selv om det har vært en nedgang i voldsrelaterte anmeldelser generelt de siste fem årene, har det vært større svingninger i antall anmeldelser for mishandling i nære relasjoner. Sammenlignet med 2018 har antallet økt, men det er likevel registrert færre anmeldelser i 2022 enn i 2021. Igjen er det store mørketall på dette området og vanskelig å si noe om forekomsten av faktiske hendelser basert på anmeldelser.

Antall anmeldelser for seksuallovbrudd er lavere for 2022 enn 2021 og også lavere enn i 2018. Antall anmeldelser knyttet til seksuell omgang og voldtekt av barn er imidlertid litt høyere for 2022 enn både 2021 og 2018. Det er igjen vanskelig å si om dette skyldes faktisk forekomst eller mørketall.

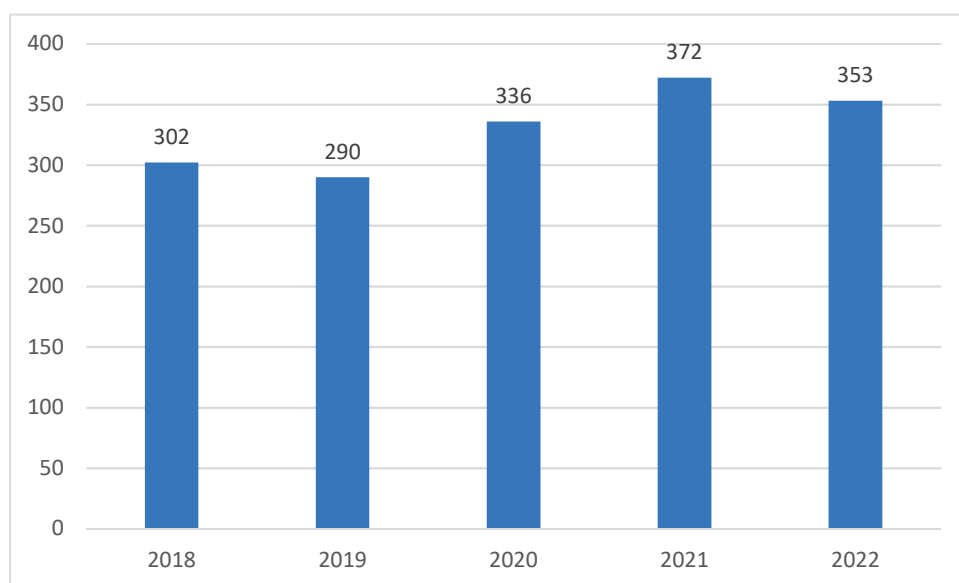
I løpet av 2022 har det vært seks drap i Sør-Øst politidistrikt. De fant sted i Lier, Noresund, Tønsberg, Skien og Mjøndalen.

2.3. Vold i nære relasjoner

Det har vært knyttet særlig oppmerksomhet til hvordan nedstengningen av samfunnet påvirker vold i nære relasjoner. Figuren under viser antall anmeldelser for koder knyttet til vold i nære relasjoner de siste tre årene¹.

Antallet anmeldelser for denne typen saker økte noe fra 2020 til 2021, men fra 2021 til 2022 har det vært en liten nedgang.

Figur 2 Antall anmeldelser vold i nære relasjoner 2018-2022

---

¹ Anmeldelsene er følgende kategorier etter gammel straffelov:

- 1506 MISHANDLING I FAMILIEFORH, MED LEGEMSKRENK (§ 219, 1. LEDD)
- 1507 MISHANDLING I FAMILIEFORH, UTEN LEGEMSKRENK (§219,1.LEDD)
- 1508 MISHANDLING I FAM.FORH, GROV, M LEGEMSKRENK (§219. 2. LEDD)
- 1509 MISHANDLING I FAM.FORH, GROV, U LEGEMSKRENK (§219,2. LEDD)

Og følgende kategorier etter ny straffelov:

- 1768 Mishandling i nære relasjoner, med kroppskrenkelse
- 1769 Mishandling i nære relasjoner, uten kroppskrenkelse
- 1770 Grov mishandling i nære relasjoner, med kroppskrenkelse
- 1771 Grov mishandling i nære relasjoner, uten kroppskrenkels

3. Digital kriminalitet

Økt digitalisering i samfunnet gir kriminelle nye virkemidler og påvirker hvordan befolkningen og offentlige og private virksomheter utsettes for lovbrudd. Kriminalitet i det digitale rom har over tid vært økende. Politiets kodeverk for å kategorisere straffesaker er ikke tilpasset denne utviklingen og har ikke egne koder eller sakstyper for digital kriminalitet. Under kriminalitetstypene vinning, seksuallovbrudd og økonomi finnes for eksempel både digital kriminalitet som internettrelaterte overgrep, datainnbrudd og nettbasert svindel i tillegg til tradisjonelle lovbrudd.

3.1. Datakriminalitet og digital svindel

For å få bedre oversikt over trender og modus innen datakriminalitet i Sør-Øst politidistrikt, har Avsnitt for digitalt politiarbeid (DPA), Felles straffesaksinntak (FSI) og etterretning etablert en rutine for manuell registrering av slike saker. Dette arbeidet startet høsten 2022 og er fortsatt i en tidlig fase. Det er videre kun en begrenset del av datakriminaliteten som anmeldes. Oversikten distriktet har tilgjengelig gir derfor kun et innblikk i det totale omfanget av datakriminalitet i distriktet og er ingen fullstendig kartlegging.

Datakriminalitet kan grovt sett deles i to kategorier. Kriminalitet *mot* digital infrastruktur er angrep eller forsøk på angrep der selve datasystemet er målet, som løsepengevirus, tjenestenektangrep (DDos) og innbrudd i datasystem. Kriminalitet *ved hjelp av* digital infrastruktur er lovbrudd der datateknologien brukes som et middel til å begå tradisjonelle straffbare handlinger som vinningsforbrytelser, investeringsbedrageri, kryptovalutabedrageri, kjærlighetsbedrageri, direktørsvindel ol. Enkelte seksuallovbrudd kan også defineres som datakriminalitet begått ved hjelp av digital infrastruktur, men er ikke dekket av kartleggingen i Sør-Øst, da sakene naturlig tilfaller et spesialistmiljø og kodes på egne straffebud/modus.

Ofte brukte metoder innen datakriminalitet ved hjelp av digital infrastruktur er spoofing, phishing og spearphishing. Spoofing av e-post/telefonnummer innebærer at en kriminell aktør forfalsker avsenderadressen/nummeret slik at det ser ut som om kommunikasjonen kommer fra en annen person eller virksomhet. Phishing og spearphishing er e-poster, telefoner og meldinger som har det formål å få deg til å oppgi informasjon av verdi for en kriminell som brukernavn, passord, betalingsopplysninger, persondata m.m. Spearphishing er et målrettet phishingangrep mot utvalgte enkeltpersoner og grupper. Phishing kan også ha som formål å få noen til å installere en skadevare ved å klikke på et vedlegg eller installere et program.

I perioden uke 45 i 2022-uke 1 i 2023 (november-januar) er det registrert totalt 89 saker som faller under kategorien kriminalitet *ved hjelp av* digital infrastruktur. Av disse er fem saker definert som grovt bedrageri. Det er registret én sak under kategorien «kriminalitet *mot* digital infrastruktur». Dette var et angrep med løsepengevirus mot en bedrift. De fleste sakene gjelder lovbrudd mot privatpersoner der datateknologi brukes som middel for å begå tradisjonelle straffbare handlinger som vinningsforbrytelser og bedrageri.

I de registrerte sakene er det et stort spenn i beløp privatpersoner har blitt bedratt for, fra småbeløp til millionbeløp. Hovedandelen av sakene dreier seg om såkalt *spoofing* og *phishing*.

3.2. Overgrep i det digitale rom

Digitaliseringen har også gitt økende forekomst og fokus på digitale overgrep. Det er en overordnet nasjonal bekymring knyttet til slike overgrep, særlig mot mindreårige. Pandemien kan ha påvirket både omfanget og typen overgrep barn utsettes for. Stadig flere barn har tilgang til nett, nettbrett, smarttelefoner og sosiale medier og mange foresatte mangler kontroll på hvem barna kommuniserer med og på hvilke plattformer. Barn og unge bruker sosiale medier i økende grad til deling og omsetning av egenprodusert seksualisert materiale, samt til å avtale fysiske møter der det også skjer overgrep.

I tillegg har sosiale restriksjoner og reiserestriksjoner innsnevret det fysiske handlingsrommet til personer som har en seksuell interesse for barn, noe som kan bidra til å flytte kriminaliteten over på nett.

Både Kripos og distriktene har ansvar for etterforskning av internettrelaterte overgrep mot barn og identifisering av barn som utnyttes. Det viktigste i disse sakene er å stoppe overgrepene og hindre overgrep på nye barn. Kripos mottar årlig rundt 8000 såkalte cybertips fra aktører i inn- og utland som opererer i det digitale rom. Brorparten av disse tipsene kommer fra organisasjonen NCMEC i USA (National Center for Missing and Exploited Children). De har avtaler med alle de største tjenesteleverandørene i USA som f.eks Facebook og Snapchat. Når en av disse tjenestene oppdager at ulovlig materiale sendes via deres tjenester, sendes informasjon til NCMEC og videre derfra til myndighetene i det landet der brukeren er registrert. I tillegg mottar Kripos tips fra andre land Norge samarbeide med, for eksempel der nordmenn dukker opp i andre lands etterforskninger.

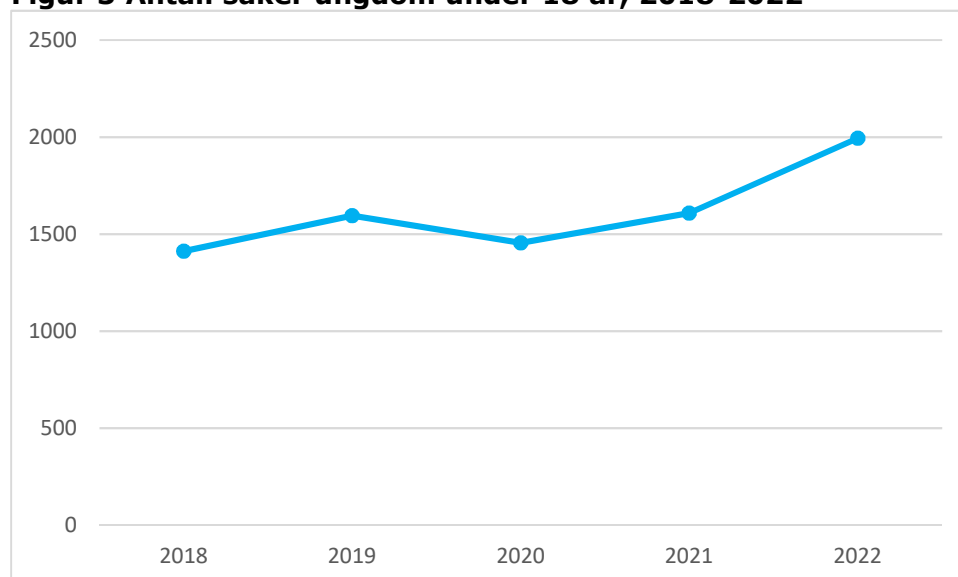
Fra og med våren 2021 har Kripos fått på plass et system for mottak og bearbeiding av disse tipsene. Etter siling blir de som gir grunnlag for videre undersøkelser/opprettelse av sak oversendt respektive politidistrikt for videre behandling. Sør-Øst politidistrikt mottok i alt 242 slike tips i 2022. I omtrent halvparten av sakene er gjerningspersonene under 18 år.

Politidistriktet vurderer hvordan tipsene skal følges opp videre. I en stor andel av sakene er mistenkte under 15 år og kan ikke straffeforfølges, men i 47 av tipsene er det opprettet straffesak som er under etterforskning. I andre tilfeller følges saken opp av barnehuset, av barnevern eller av forebyggende enhet. Ikke alle disse sakene tar utgangspunkt i at det er begått straffbare handlinger, men det gir politiet en anledning til å gjøre forebyggende tiltak. Noen saker er til observasjon eller krever ytterligere undersøkelser.

4. Ungdomskriminalitet

Ungdomskriminalitet er et prioritert område i Sør-Øst politidistrikt. Å forhindre at ungdom begår kriminalitet og hurtige reaksjoner ved lovbrudd er en viktig forbyggende strategi. I dette kapitlet følger statistikk over *antall saker* der ungdom under 18 år er siktet, mistenkt eller domfelt for en straffbar handling. I én sak kan det være flere personer involvert og altså flere straffbare forhold. Videre kan de samme personene være involvert i flere saker. Antall saker gjenspeiler ikke direkte antall ungdom som har vært siktet, mistenkt eller domfelt for straffbare forhold. Det har i hovedsak vært en økning i antall saker fra 2018-2022, men med en liten nedgang i 2020. Det kan ha sammenheng med smittevernstiltakene.

Figur 3 Antall saker ungdom under 18 år, 2018-2022

Tabell 3 Antall saker ungdom under 18 år etter kriminalitetstyper, 2018-2022

Antallsaker	År					Diff % 2018- 2022	Diff % 2021- 2022
	2018	2019	2020	2021	2022		
Kriminalitetstype	2018	2019	2020	2021	2022		
Økonomi	37	40	21	60	78	110,8 %	30,0 %
Vinning	305	360	343	364	645	111,5 %	77,2 %
Vold	269	324	288	376	444	65,1 %	18,1 %
Seksuallovbrudd	128	100	118	124	100	-21,9 %	-19,4 %
Narkotika	231	296	202	116	117	-49,4 %	0,9 %
Skadeverk	94	115	86	141	158	68,1 %	12,1 %
Miljø	2	4		1		-100,0 %	-100,0 %
Trafikk	203	168	228	241	217	6,9 %	-10,0 %
Undersøkelsessaker	4	3	5	1	4	0,0 %	300,0 %
Annen	141	194	172	190	235	66,7 %	23,7 %
Totalsum	1414	1604	1463	1614	1998	41,3 %	23,8 %

Antallet saker totalt sett i 2022 er høyere enn for alle de siste fem årene. Den største økningen ser vi for vinningsaker, som særlig kan tilskrives butikkyverier. Det har også vært en økning i antall anmeldelser for voldssaker. Dette er en utvikling politiet også ser nasjonalt. Det begås stadig mer vold blant mindreårige i Norge, og mange av aktørene er i alderen 14-17 år. De fleste er gutter, men det er også en økning i voldshendelser mellom jenter.

Selv om det har vært noe økning i antall saker er det viktig å understreke at de aller fleste ungdommer ikke er innblandet i kriminalitet. Særlig blant ungdommer er de noen få personer som er siktet/mistenkt/domfelt i mange saker. De tre siste årene er det registrert totalt 5075 saker. I disse sakene er det registrert 6207 forhold der mistenkt, siktet og/eller domfelt er under 18 år. Disse forholdene er fordelt på 3210 unike personer. Blant disse er 68 % siktet, mistenkt eller domfelt for kun ett forhold. 83 % er siktet for ett eller to forhold. 16 % av disse ungdommene er siktet/mistenkt/domfelt for om lag halvparten av alle de registrerte forholdene.

Økt vold blant mindreårige trekkes frem som en særlig alvorlig kriminalitetstrussel i politiets trusselvurdering for 2022 (Politiet, 2022). Der vurderes det som sannsynlig at antall voldshendelser blant mindreårige vil øke og at gutter vil være ansvarlig for de fleste av disse hendelsene. Økningen ses i sammenheng med smitteverntiltak under koronapandemien som gjorde ungdommene mer avhengig av digitale hjelpemidler for sosial samhandling. Smitteverntiltakene kan ha forsterket sårbarhetsfaktorer for kriminalitet som sosioøkonomiske forskjeller og utenforskap. De samme faktorene gjør ungdom blir mer sårbare for rekruttering inn i kriminelle nettverk. I tillegg ser man en økning i mindreårige som selger egenprodusert seksualisert materiale. De fornærmede er både gutter og jenter.

For noen kriminalitetstyper ser vi likevel en nedgang i antall saker. Antall anmeldelser for narkotikalovbrudd har sunket i løpet av de siste fem årene. For 2022 er tallene omtrent de samme for 2021. Antall seksuallovbrudd er også noe lavere i 2022 både sammenlignet med 2018 og 2021, men for denne kriminalitetstypen er ikke nedgangen like jevn og tallene svinger mer.

Konfliktrådet har det overordnede ansvaret for ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Dette er straffereaksjoner spesielt tilpasset ungdom med et oppfølgingsbehov. Ved å samtykke til ungdomsstraff og ungdomsoppfølging forplikter ungdommen seg til å møte fornærmede i et gjenopprettende møte dersom fornærmede ønsker det. På landsbasis viser sakstilfanget i ungdomsoppfølgingssaker samlet nedgang på fire prosent ifølge Konfliktrådets årsrapport for 2021. Konfliktrådet i Sør-Øst har likevel hatt en økning i antall saker. Konfliktrådet trekker selv frem gode og tette samarbeidsrelasjoner med påtale over tid og god dialog med dedikerte u18-jurister som en viktig årsak til det økte sakstilfanget (Konfliktrådet, 2021).

5. Straffesaksbehandling

Under følger nøkkeltall for straffesaksbehandlingen i Sør-Øst politidistrikt de siste fem årene. Datagrunnlaget bygger på saker som har fått en *opplæringskode* i perioden 01.01.2018-31.12.22. Registreringsdato kan være utenfor denne perioden. Videre bruker vi saker der Sør-Øst politidistrikt er *eierdistrikt* som innebærer etterforskningsansvar for saken. Gjerningssted kan være utenfor distriktet.

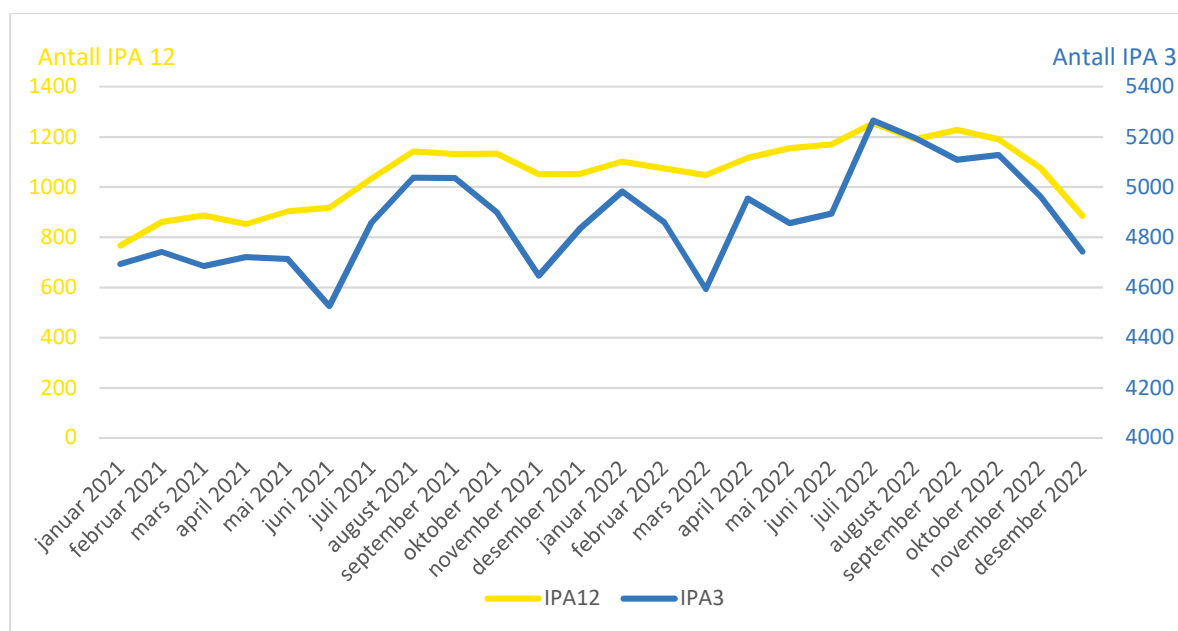
Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden på anmeldelsene har vært noe lavere i 2022 og 2021 enn foregående år. Det samme gjelder andelen påtaleavgjorte saker. I likhet med antallet anmeldelser ser vi en nedgang i antall påtaleavgjorte saker. Andelen er rimelig stabil, men noe lavere i 2022 sammenlignet med de siste fem årene.

Tabell 4 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid og påtaleavgjorte saker 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Gj.snittlig saksbehandlingstid	86	84	84	77	79
Antall påtaleavgjorte saker	18 417	17 675	18 678	15 180	14 708
Andel påtaleavgjorte saker	43,4 %	44,2 %	45,2 %	42,3 %	37,6 %
Gj.snitt saksb.tid ikke-opplarte saker	64	62	58	48	50
Gj.snitt saksb.tid opplarte saker	110	108	113	111	118

Figur 8 viser antall restanser pr. måned fra januar 2021-december 2022. Dette er saker eldre enn 3 måneder (IPA3) og eldre enn 12 måneder (IPA12) som ikke er påtaleavgjort. Det har vært en svak økning i antall restanser. Ved utgangen av desember 2022 hadde Sør-Øst politidistrikt 4743 IPA3-saker. Det er omtrent på samme nivå som ved starten av 2021. Distriktet hadde videre 886 IPA12-saker. Det er 15 % flere enn i januar 2021.

Figur 4 Restanser januar 2021-december 2022

Oppklaringsprosenten har vært relativt stabil de siste årene, men den varierer stort etter kriminalitetstype. Innenfor de fleste kriminalitetstyper har oppklaringsprosenten også vært stabil. Den svinger stort sett bare for saker innen miljøkriminalitet, arbeidsmiljø og undersøkelsessaker. For disse kategoriene er antall anmeldelser også lavt som gjør tallene mer utsatt for tilfeldige svingninger.

Det er særlig to kategorier med høyt volum og lav oppklaringsprosent som bidrar til å trekke den totale oppklaringsprosenten ned. Dette gjelder voldtektssaker med fornærmet over 16 år og vold i nære relasjoner. Dette er områder påtaleenheten i Sør-Øst vil fortsette å rette oppmerksomheten mot i 2023. Enheten har tett oppfølging av fremdrift i disse sakene og i saker som gjelder brudd på besøksforbud samt et eget prosjekt med formål om å øke antall påstander om omvendt voldsalarm. For seksuallovbrudd mot barn under 16 år og grov mishandling i nære relasjoner er oppklaringsprosenten for øvrig langt høyere, henholdsvis 73 % og 76 % for saker med oppklaringsdato de fem siste årene sett under ett.

Tabell 5 Oppklaringsprosent etter kriminalitetstype, 2018-2022

Kriminalitetstype	År				
	2018	2019	2020	2021	2022
Økonomi	36,4 %	40,5 %	46,3 %	40,0 %	35,7 %
Vinning	21,1 %	22,0 %	24,2 %	23,1 %	20,5 %
Vold	56,2 %	58,3 %	56,5 %	56,6 %	57,2 %
<i>Vold i nære relasjoner</i>	<i>23,58 %</i>	<i>29,95 %</i>	<i>36,05 %</i>	<i>26,50 %</i>	<i>28,04 %</i>
Seksuallovbrudd	63,0 %	63,1 %	58,6 %	58,1 %	53,9 %
<i>Voldtekt</i>	<i>30,48 %</i>	<i>27,54 %</i>	<i>36,13 %</i>	<i>29,14 %</i>	<i>22,30 %</i>
Narkotika	81,8 %	81,4 %	79,9 %	74,5 %	66,3 %
Skadeverk	25,0 %	25,7 %	24,8 %	26,2 %	20,6 %
Miljø	56,2 %	38,1 %	48,1 %	64,6 %	61,2 %
Arbeidsmiljø	66,7 %	76,8 %	90,7 %	78,6 %	41,2 %
Trafikk	84,3 %	82,9 %	85,4 %	83,4 %	82,7 %
Undersøkelsessaker	88,9 %	66,7 %	50,0 %	100,0 %	0,0 %
Annen	72,4 %	70,8 %	67,7 %	66,3 %	65,6 %
Totalsum	53,4 %	53,5 %	54,0 %	51,5 %	47,2 %

Kilder

Politiet (2022) *Politiets trusselvurdering 2022* <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/politiets-trusselvurdering-ptv/politiets-trusselvurdering-2022.pdf>

Konfliktrådet (2021) *Årsrapport 2021* <https://konfliktraadet.no/wp-content/uploads/2022/03/Konfliktradets-arsrapport-2021.pdf>